

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Alexētērion id est Historia Pestis

Stengel, Carl

Augustae Vindelicorum, 1614

Admodvm Reverendo In Christo Patri, Et Amplissimo Præsvli Ac Domino D.
Sebastiano, celeberrimi Monasterij Fürstenfeldensis. Ordinis Cistertiensis
Abbati dignissimo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49838](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49838)

ADMODVM REVE-
RENDO IN CHRISTO PATRI,
ET AMPLISSIMO PRÆSVLI AC
Domino D. Sebastiano, celeberrimi
Monasterij Fürstfeldensis. Ordinis Ci-
stertientis Abbati dignissimo.

F. Carolus Stengelius S. D.

INTER omnia mala, damna &
incommoda, ANTISTES INTE-
GERRIME, quæ humano generi
subinde euenere, nullum ferè est quod
homines peius odisse soleant Peste, quod
illa, inter omnia corporis contagia, citi-
us contrahitur, difficilius curatur, & atro-
cissimè sæuit, hominesque è medio tol-
lit. In qua vix vnicum saltem hoc reme-
dij est (licet durum & horribile) vt pars
tabida excindatur. Vt D. Augustinus re-
fert: *Proverbium Punicum est: Pestilentia
ante ostium venit, & nummum quarit: Duos
illi da, & ducat se. Cum pestis venit (inquit*

D. Augu.
serm. 24.
de Verb.
Apost.

DEDICATIO.

D. Augustinus) *optamus pustulam fieri, & citò spondylum facere; utque citò aliquam particulam corporis tollat, & cum illa recedat, ne venenum ipsius totum corpus occupet, & animam petat.*

1. Reg. 24.
Greg. e-
pist. 127.

Hinc tot tamque memorabiles sæpe numero extitère pestilentiaë, morbiue palabundi: quales fuère non tantum D. Gregorij; ut vix vllus remanserit, qui officij quippiam præstare posset, & D. Augustini tempore in Africa, quando in solo Masinissæ regno 800000. (Eutropius nongenta millia dicit) perierunt. Et ita alijs mundi partibus. Tanti mali causam si querimus? peccata nostra ab irato Numine hac ratione castigari, vel ipsis Medicis consentientibus, reperiemus. Qui quamuis alias etiam subinde naturales causas assignent, attamen *τὸ θεῖον* quippiam hinc latere liberè confitentur. Quare cum solenne illud Philosophorum dictum sit, *sublatâ causâ tolli effectum*, operæ pretium me facturum existimaui, si varia genera peccatorum, quæ aliquan-

do

do pestilitatis causſæ extitiffent, ex diuerſiffimis historicorum ſcriptorum monumentis eruerem, & quam crudeliter peſtifera lues propter eadem paſſim graſſata eſſet, ob oculos ponerem; vt vel ſic miſeri mortales à peccatis auerſi, ad DEVM tota mente conuerterentur. Acceſſit & iſta ratio, vt quandocunque DEO iuſto ſuo iudicio mala noſtra vindicante, crudelis illa bellua ſerpere aut graſſari inciperet, haberemus ſpiritualia amuleta, quibus hoc malum aut omnino aliorum exemplo auertere, aut certè lenire poſſemus. Denique, vt illi quorum intereſt, huiuſmodi morbo affectis & ſpiritualia & corporalia miſericordiæ opera exhibere, haberent quibus ſe ipſos ſolarentur, & ad munus ſuum ritè & cum fructu obeundum generoſè animarentur. Hiſtorias, eo ſtylo vt ab auctoribus ſuis deſcriptæ ſunt, recenſemus, eò quod in ſtylo mutationem doctiſſimis ætate noſtra viris vehementer improbari ſciamus, qui eâ mutatione & ſcriptorum auctoritatem imminui, & hiſtoriæ veritatem ſu-

DEDICATIO.

binde labefactari, dum quædam non ritè
intellecta in aliū sensum vertuntur, largè
deplorant. Quam verò hoc nostro cor-
ruptissimo seculo, quo tot passim pestili-
tates grassantur, huiusmodi spiritualibus
medicamentis & antidotis opus habea-
mus, quibus homines à peccatis & scele-
ribus quasi vi abstrahantur, & ad mun-
di immundi, caduci, fallacisque odium,
& contemptum prouocentur, nemo est
qui non videat. Procliues sunt homines
ad omnia scelera, ruuntque præcipites,
sine mente, vel timore villo, quò cæci eos
affectus rapiunt. Exundant vndique,
velut agmine factò, mirà & damnosà fæ-
cunditate, malorum vitia, instar noxia-
rum herbarum. Nunquam hîc passim
ita regnarunt hæreses omnis generis:
malū per se longè maximum, cunctorum
fons aliorum malorū. Nunquam sic gras-
satæ sunt in exitium miserorum morta-
lium artes magicæ, artes verè infernales,
incantamenta, veneficia, & his similia.
Nunquam hominibus in ore fuit tan-
tum nefandorum iuramentorum, peri-
riorum

DEDICATIO.

riorum, blasphemiarum in Deum, in
Sanctos eius, in sacra omnia. Nam quo
vnquam tempore auditum, de tot cedi-
bus, homicidijs, latrocinijs, proditioni-
bus? de tot tamque fædis adulterijs, stu-
pris, obscænitatibus? de tot furtis, rabi-
nis, incendijs, sacrilegijs? de tot falsis testi-
monijs, enormibus mendacijs, nefarijs
calumnijs? vt de bellorum stragibus, dam-
nisq; incredibilibus, que hinc enascun-
tur, nihil commemoremus. Scelera no-
stra nunquam desinentia pariunt nobis
pestes continuas: pestes rursus, infelici
ac perpetua vicissitudine, non solū tem-
poralem, verum etiam non rarò sempi-
ternam mortem generant. Quæ cum ita
se habent, quis iure vitio vertat ei qui
aliquid Dei gratiâ quoquo modo presta-
re, rebus tam deploratis opem ferre, lan-
guentibus & moribundis medicinâ con-
uenientem & paratam adhibere nititur?

Gregorius Thaumaturgus, qui montes
transiit, paludes exsiccauit, fluuiorum
exundantiam infra ripas coërcuit, demo-
nia ex Idolis, & humanis eiecit corporib;

*Greg. Nyss.
Ruff. lib.
7. Hist.
cap. 25.*

(†) s.

qui

qui à D. Basilio Moyfi alijsque Prophetis & Apostolis præ sanctitatis eminentia comparatus fuit; breuiter qui ex eo nomen obtinuit Thaumaturgi, quod mirabilium signorum operumq; patrator existeret; ille pestis inter gentiles suos ciues grassantis occasione vsus, singulari DEI beneficio fretus contra infidelitatis contagium omnium virulentissimum arsumpsit, tamque feliciter depugnauit, ut cum diem vitæ extremum clausurus, rogasset, quot adhuc superessent in ciuitate Neocæsariensi infideles, responsumq; esset, adhuc septemdecim; Deo gratias, inquit; totidem erant fideles, cum accepti episcopatum.

*Niceph.
lib. 6. ca.
17.*

Sicalij præterea sanctitate eminentes viri, pestifere contagionis tempore mirifica charitatis exercuere opera, moribundis assistendo, opem pro virili ferendo, orationum suffragia noctu diuq; impendendo: quæ omnia breui hoc syntagmate pro modulo meo mihi enarrare constitutum fuit. Cui cum patronum quærerẽ, tu præter ceteros animo occurrebas, quem
haud

DEDICATIO.

haud inuitus adsciscerem. Quis enim ignorat, quàm præsens ac salutaris auxiliator peste laborantium passim apud omnes habeatur ille Diuus, cuius tu τὸ σεβαστῶ, id est, Augusto ac venerando nomine SEBASTIANI es insignitus? loquuntur id ecclesiæ, templa, aræ, imagines. Quæ enim, non dico ciuitas, sed quis locus inter minora etiam oppida, pagosue licet exiguos, si non templum certè aram statuit, aut sacram imaginem erexit honori dicti D. *Sebastiani*, eo consilio, vt tempore necessitatis haberet, quæ coleret, veneraretur, inuocaret, & ad DEVM fidelem intercessorem mitteret. Quàm quidem in re magnã mihi atq; adeo opportunã occasionem vltro oblatam, mirificè gauisus sum, animi mei erga admodum R. V. P. hoc qualicumq; officio declarandi, nec non subito præmaturoq; huic opusculo, aduersus sinistros, si qui essent, interpretes, patrocinij comparandi. Poscebat hoc vetus amicitia, & familiaris consuetudo ante cõplures años Ingolstadij in S. Ignatij Martyris conuictorũ collegio contracta.

Vbi

DEDICATIO.

Vbi tamen si multis me spatis, ætate, sapientia, morūq; grauitate antecederes; eò tamē moderationis pro tua modestia descendisti, vt mihi par videreris: quemadmodū eminentioris stature q̄sp̄iã se ad fortij breuitatē solet in congressu demittere.

Quare, sit hoc munusculū & necessitudinis nostræ velut publicū monimentū, ac tessera; nominis etiã vestri clypeo, vt iã dixi, tegatur aduersus ea omnia, quæ nouis cuiusq; modi libris ab iniquis ferè rerū æstimatorib⁹ obijci solēt. Perspectissima namq; est admodū R. V. P. cū in omni humanioris literature genere eruditio, tum in altiorū sacrorumq; studiorū palestra dignitas ac præstātia; quã vitæ sanctioris sinceritate; & pastoralis, cum in ouibus pascendis, tū in arcendis lupis, vigilantia egregiè videmus cumulasse. DEVS opt. Max. A. R. V. P. diu saluam & incolumem conseruare dignetur.

Augustæ Vindelicorum Idib. Iulij.

cl. 15. CXIV.

PETRVS

PETRVS STEVARTIVS LEODIVS; S.
THEOLOGIA DOCTOR, ET ACADEMIAE IN-
golstadiensis Professor ac Procancellarius, R. P. CA-
ROLO STENGELIO, Ordinis S. BENEDICTI
Augustae Vindellicorum ad SS. VDALRI-
CVM & AFRAM S. D.

Arborum ingenia & hominum similia sunt: nam utro-
rumque indolem fructus ostendit. Certe mi Carole,
si te non nossem a moribus, noscere didicisse a laboribus.
Quibus efficit, ut velut generosa arboris fructu animum
nostrum non solum delictemus, sed etiam roboremus.
Et sane Christianum est tam utiliorum labore delectari;
tamque eruditae doctorum virtutum pietate roborari.
Qui enim tam pijs libellis, vel se indigere non putat, im-
memor est conditionis humanae, vel qui eiusmodi sacra
animorum pabula in deliciis non habet, sed natus abundus
respuit, indignus est mercedis divinae. Quamobrem tam
bene venusteque tu facis hos tales libellos scribendo,
quam pie sancteque alii legendo. Porro hoc contra Pestem
tam securum, tamque salutare laboris tui amuletum, tem-
pori huic in primis accommodatum est, quo sine omni du-
bitatione, pauciores pestilirates, ut Lucretius ait, grassa-
rentur, si erga Divos (quos tu, in opusculo tuo vere au-
tore contra miserabilem hanc litem copiose commemoras &
luculentem laudas) crebriora pietatis opera exerceretur.
Perge, fertilissima Sancti tui Ordinis Benedictini arbor,
perge nobis plures eiusmodi fructus ab ingenio tuo
promere, dicetur a posteris nostris nomen tuum lecturis,
& radicis tuae fructu gauisuris, **ET HONOS ERIT**
HVIC QVOQUE &c. Agnoscentque & dicent omnes, **LAV-**
RVS PHOEBO, CAROLVS CHRISTO. Ego profecto, ut in
compendio dicam, quid de tuo hoc studio sentiam, malo le-
gere **STENGELIVM**, tam iucundis, potentibusque historiis
de **PESTE** disputantem, quam nescio quem aurium insidia-
torum Milesiis laboribus, de ipso voluptatum melle fabu-
lantem. Vale & a Deo mihi tuis precibus impetra, quae
amicum tuum sibi impetrari velle existimas. Ingolsta-
dij XII Cal. Iunij. M. DC. XIV.

HENDE-